

Philippians

Hay Aat Ten Liblu

Hay Nangitudo' eten Liblu: hi Apostoles Paul di nangipitudo', ya hi Timothy di nangitudo' (1:1).

Hay Nangitud'anda eten Liblu: (1) nan membron di himba'an ad Philippi, ya (2) nan mun'endog hinan himba'an hidi, ya (3) nan baal di mun'endog hidi (1:1).

Hay Pohdon nan Ngadan ten Liblun Ibaga: hiyay ngadan di ohan siudad hinan Provinciadi Macedonia hi ad Greece.

Hay Gutud hi Nangitud'anan ten Liblu: gulat ta nuntudo' da Apostoles Paul eten liblud Ephesus at 56 A.D. nin di gutudna, mu gulat ta ad Rome di nangitud'anda at 61 unu 62 A.D. nin di gutudna.

Hay Teman ten Liblu: nan numbino'ob'on an ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi.

Hay Outline ten Liblu:

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di LUWALUNA (1:1-11)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di NIBALUDANA (1:12-26)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di ATONDA (1:27-2:18)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di PUMBIHHITAANDA (2:19-30)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di DOCTRINADA (3:1-21)

Hay doctrinadah aat di pun'am'amlonganda (3:1)

Hay doctrinadah aat di abaliwanda (3:2-11)

Hay doctrinadah aat di tawidda (3:12-21)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di UGALIDA (4:1-9)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di OFFERINGSDA (4:10-20)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di MUN'APNGAN DIDA (4:21-22)

Hay ipa'innilan Apostoles Paul hinan iPhilippi ya nan aat di
MUNWAGAH AY DIDA (4:23).

1 Heten tudo' ya nalpun ha'in an hi Paul an ten duwa amin Timothy an muntudo' ti da'mi goh di baal Jesu Kristu. Ya ten itud'anmi da'yun tatagun Apo Dios ad Philippi^a an kumulug ay Jesu Kristu, ya da'yu goh an mun'endog ay dida, ya nan baal di mun'endog.

²Hi Apo Dios ni' an hi Ama tu'u ya hi Apu tu'un hi Jesu Kristu ya ipadutu' da'yu, ya ipalenggop da'yu.^b

Hay Nangiluwaluan Paul hinan iPhilippi ay Apo Dios

³Wa ay ta ninomnom'u da'yu ya gunna' munyaman ay Apo Dios. ⁴Ya an amin hinan punluwalua' ya mun'am'amlonga' hi pangiluwalua' ay da'yu ⁵ti ongol di imbadangyun ha'in hi nipa'innilaan di aat nan Maphod an Ulgud an nete"ah din kimmuluganyu ta engganad ugwan. ⁶Ya mundenola' ti hi Apo Dios an bimmadang hi kimmuluganyu ya itultulunya an mangipaphod hi niyatanyun Hiyah engganah tun pumbangngadan Jesu Kristu.

⁷Umat hinay punnomnoma' ay da'yu ti nidugah di namhod'un da'yu, ya nitagam ayuh nan homo' Apo Dios ay ha'in. Da'yuy namadang ay ha'in hidin immuy'u nangitudtuduhan hinan Maphod an Ulgud Jesu Kristu. Ya ten engganad ugwan ya wah

^a **1:1** Nan siudad ad Philippi ya ma'al'ali ti nan haad nan tatagun numpunhituh di ya nipaddung hinan haad di numpunhituh Rome an kapitulyun di pumpapto'andan iRome. Ya ta'on un wah nan Provinciad Macedonia hi awadan nan babluy ad Greece mu inting'in nan iPhilippi di aatda damdama ti bo'onda iGreece ti dida anuy immannung an iRome, at nunlubungdah nan lubung di iRome an bo'on nan lubung di iGreece (Ac. 16:21), ya hay hapit di iRome an Latin di inhapitda an bo'on nan hapit di iGreece, hiyaat un imbaag da Paul ay Silas an iRomeda goh (Ac. 16:37-38). Nan do'ol an numpunhituh Philippi ya diday nangelpah (unu retired) hi atindaluda, hiyaat un manghan di Hudyuh di, at mid di himba'andah di (Ac. 16:13), ya aggyu imbaag Paul hinan Old Testament ay didah din tudo'nan dida ti manu ay ya aggyuda inilay aatna. Ya hay nalpuwan di ngadan ten siudad ya nan ngadan nan Alin hi Philip II an numpapto' ad Macedon an hi aman nan Alin hi Alexander an Nidugah.

^b **1:2** Inusal Apostoles Paul di duwan kalahin di apnga eden timpu. Hay nahhun hi inalina an *ipadutu' da'yu* (unu *charis*) ya apngan di iGreece, ya nan netob an inalina an *ipalenggop da'yu* (unu *shalom*) ya apngan di Hudyu.

tua' hitun baludan, ya immannung an nidugah di homo'yun ha"in. ⁸Ya inilan Apo Dios di umi'ikaya' an mannig ay da'yu ti ongol di namhod'un da'yu an dumalat ay Jesu Kristu.

⁹At hiyanan gun'u iluwalun Apo Dios ta mihamad di pumpopohodanyu^c ta ma'ud'udman di inilayuh aatna ta abalinanyun mangimmatun hinan pohdonah atonyu, ¹⁰ya ta innilaonyuy ma"aphod an pangat ta mi'id di ah'upan Jesu Kristuh baholyuh tun pumbanggadana. ¹¹Ya badangan ni' da'yun Jesu Kristu ta an amin di atonyu ya maphod ta adayawan Apo Dios.

Hay Atagun Paul di A'innilaan di Anabagun Kristu

¹²Pohdo' an innilaonyun i'ibba' an nan na'na'at ay ha"in ya maphod di numbalinana ti dimmalat tun nibaluda', ya hiyay niyal'allaan di niwa'atan nan Maphod an Ulgud Kristu. ¹³Ti an amin hitun tataguh tu an ta'on un tun titindaluh nan palasyun mun'adug ay ha"in^d ya an amin di udumnan tatagu ya iniladan nabangkelengana' eten baludan,^e ya inniladan nibaluda' an dumalat nan pangitudtuduwa' hinan Hapit Apo Dios. ¹⁴Ya dimmalat nan nabaluda' goh ya immongol di pangulug nan do'do'ol an i'ibba tu'uh tu ay Apu tu'u, at abigabigat ya gun bumi'ah di tuliddan mangul'ulgud hinan Hapit Apo Dios ti adida tuma'ot.

¹⁵Ya manu ti wadaday udum an mangitudtuduuh aat Kristu an dumalat di amohdan ha"in ti penhoddan diday ma'al'alin muntutudu. Mu wadaday udum an mangihihi'al an maphod di nomnomdah nan puntamuanda ¹⁶an dumalat di namhoddan ha"in ti iniladan pento'a' ay Apo Dios an mangita'dog hinan mitutudu an nan Maphod an Ulgudna. ¹⁷Mu nan udumnan inali' ya bo'on hay ninomnomdah maphod di dimmalat hi pun'ul'ulgudandah aat Kristu ti mumpunghanda, ya hay ninomnomda ya unda mamaon di ligat'uh tun nabaluda'.

^c **1:9** Hiyah ne hapit an *agape* hinan hapit di iGreece. ^d **1:13** Hay nibaludan Paul ya ad Rome, ya nan udumnan tindalun nun'adug hinan ali ya hin'umu'uddum ya inyadugda goh hiya ta adi lumayaw. Ya hay ninomnom nan udum hi nabaludana ya nan abungna tuwalid Rome an impalia'na (Ac. 28:16, 30), mu hay alyon di udum ya bo'on nin ti (1) oh'ohhay tindalun nun'adug ay hiyah di (Ac. 28:16), ya (2) nabangkelengan hiya (Phil. 1:13, 17), ya (3) bo'on heney ustuh baludan ti abung. At nibalud anuh nan na'ahamad an Baludan an Mamertine an mid ah mabalin hi lumayaw. Mu hay kulugon nan do'do'ol an evangelicals hi awadana ya nan abanganan abung an umat hinan nitudo' hinan footnote di Ac. 28:30.

^e **1:13** Mid mapto' ya nibalud hiyah din 61 AD.

Mu ta'on hi un umat hinay udum ya mun'am'amlonga' ¹⁸ti hay aptan ay ha'in ya nan ipa'innilaan nan tudtudu an nan aat Kristu an ta'on un maphod unu nappuhiy wah nomnom nan udum an muntudtudu ¹⁹ti inila' an dumalat di pangiluwaluanyun ha'in ya nan badang nan Na'abuniyanan an Lennawa ya mibo'tana'. ²⁰Ya hay pohdo' ya anggay ya nan hahalimido' ya ta mi'id di ato' hi ababain hi pangata' hinan tamu' ti namamad ugwan an gutud, mu ta wadaat di tulid'un mangat hinan ipabagbagtuan Jesu Kristu an ta'on un hiyay dumalat hi ataya'. ²¹Ti ad ugwan an matagua' ya hay adayawan Kristuy pohdo' an aton, mu wa ay goh ta matoya' ya inyal'allanan mun'am'amlonga' ti umuya' hi awadana. ²²Mu gulat ta du'du'oy di atagua' ta do'do'ol di tamua' hitun nidat an tamu' ya aggyu'u inilay pilio' hi un hay ataya' unu hay atagua'. ²³At mundinugway nomnomo' ti pohdo' an taynan tun atagua' ta way ato' an umuy hi wadan Kristu ti hiyah ne ma'aphod, ²⁴mu hay mahapul ya matagua' ta way ato' an bumadang ay da'yu. ²⁵Mu inila' an tumagua' ti mahapula' ay da'yu ta way ato' an mihinan da'yu' ta badanga' da'yu ta mihamad di pangulugyun Kristu, ta omongol di pun'amlonganyu. ²⁶Ya wa adya ta umalia' ay da'yu ya ma'udman di pangedenolanyun ha'in ti nan iddumanyun Jesu Kristu.

²⁷Ya ta'on un way ma'at ay ha'in mu hay aptan ya iluludyuy pangulugyuh nan Maphod an Ulgud Kristu. At ta'on hi unna' umalin mannig ay da'yu unu adi ya maphod di donglo' hi aatyu an waday pun'u'unnudanyun amin an mangita'dog hinan mitudtuduh aat nan Maphod an Ulgud Kristu. ²⁸Ya adi ayu matmatta'ot hinan mamohol ay da'yu ta panginnilaandan ma'abakda ti mamoltada, at milahhingan Apo Dios hi munnononong, ya da'yuy pangabakon Apo Dios hi pamaliwanan da'yu ti mi'id di udum hi bumaliw ay da'yu an anggay Hiya! ²⁹Ti hay namto'an Apo Dios ay da'yu ya bo'on ya anggay di panguluganyun Kristu mu munligat ayu an dumalat nan pangulugyun Hiya. ³⁰At hiyanan an amin tu'u ya mi'hangga tu'uh nan buhul Apo Dios. Ti tinnigyun nidugah di nunligligata' an dimmalat Hiya, ya ta'on ad ugwan ya inaynayun'un mi'hanggah nan do'ol an buhulna.

¹1:25 Mid mapto' ya immannung an naliblih Paul hinan nabaludanad Rome, ya hidiy ohan lugal an immayanah nan miyapat an numbiyaheanan nummisionari.

Hay Numpa'ampaan Kristu mu Impabagtun Apo Dios

2 Mundenola' ahan an dumalat nan pangulugyun Kristu, at tumulid ayu ya ma'al'alu' ayu an dumalat nan pamhodnan da'yu. Ya mundenola' goh ti badangan da'yuh nan Na'abuniyanan an Lennawa ta hinhohmo' ayu. ²Ya umat ay hina at al'alu'o' da'yu ta mumpopohodan ayu ya mun'u'unnudan di nomnomyu ta miyal'allay umamlonga'. ³Ya bo'on hay pumhodanyuy nomnomnomonyu, ya bo'on hay pange'gonan di tataguy gamgamonyu. Mu hay maphod hi atonyu ya mumpa'ampa ayun hay nomnomonyun amin ya iyod'odolnayuy udum an tatagu ya un da'yu. ⁴Ya nomnomonyuy pumhodan di i'ibbayun tagu ta bo'on hay pumhodanyu ya anggay.

⁵Hay pangiyunnudan tu'u ya nan pangat Jesu Kristu

⁶ ti ta'on un Dios tuwali

ya mi'id hi nomnomna nan pangiluludanan
munnonong eden abalinanan mun'ap'apu.

⁷ Mu Hiya ya din'ugnan amin heden biyangna

ta numbalin hi tagun umat ay ditu'u,
at imbilangna goh di odolnah baal.

⁸ Ya impa'ampanay odolna

ta inunudnay penhod Apo Dios an ma'at ay Hiya
an ta'on hi un ababain di natayanah nan krus!

⁹ At hiyaat un impabagtun Apo Dios Hiya ta na'abbagbagtu,

ya indatna goh di na'abbagbagtuh haadna ya un nan
udumna

¹⁰ ta wa ay ta ngappundanday ngadana ya mumpunhippidan
amin

nan wad abuniyan,
ya nan wah tun luta,
ya nan wad dolom

ta ipa'inniladan na'abbagbagtuh Jesus.^g

¹¹ Ya ta'on hi un numbino'ob'on di hapitda mu ibaagdan

amin

an hi Jesu Kristuy Apun an amin di logom^h

ta mipabagbagtuh Apo Dios an hi Ama tu'u.ⁱ

^g 2:10 Isa. 45:23; Rom. 14:11. ^h 2:11 Isa. 45:23; Rom. 14:11. ⁱ 2:11 Hay nomnomon nan do'ol an kimmulug ya nan verses 6-11 ya ohan dadan an kantan di kimmulug.

Hay Aat di Ugalin nan Mangunud ay Kristu

¹²At da'yun i'ibba ya inunu'unudyuy inali' hidin wada' ay da'yu, at namamad ugwan an ten nibataana' ay da'yu ta hahalimidonyun unudon. Ya ihamadyun mangunud ay Apo Dios ta punnonngonyun mangipa'annung hinan abaliwanyu ¹³ti hi Apo Dios di mamadang ay da'yu ta idatnay abalinanyu ya pamhodyun mangat hi pohdona.

¹⁴At an amin di atonyu ya adi ayu munlili, ya adi ayu mi'hongngel ¹⁵ta mi'id di pumbaholanyu, ya mi'id di apahpahalanyu ta da'yuy attigan di ma'ali tuwalih imbabaluy Apo Dios ta ay ayu bittuan an dumilag ti numbino'ob'on di pangatyuh nan nun'appuhyi ugalidan tatagun nibahhaw di punnomnomda. ¹⁶Ya da'yuy pangittiganda ya panginnilaandah nan mitudtudun dumalat di pi'taguan hi munnononngong. Ya umat ay hinay atonyu at mun'am'amlonga' hidin pumbangngadan Kristu ti waday hulbin din nanablaya' hi pumhodanyu.

¹⁷Ya ta'on nin di patayona' hitud ugwan ya ma'amlonga' an mangihulug hi nitagua' ta miyunnudan hinan pangulugyun Apo Dios ta paddungnay me'nong ay Hiya ta ipabagbagtuana. At hiyanan mi'yam'amlonga' ay da'yu. ¹⁸Ya umat goh ay da'yun mi'yam'amlong ayun ha'in.

Hay Nannagan Paul ay da Timothy ay Epaphroditus hinan iPhilippi

¹⁹Hay nonomnomo' ya iyabulut ni' Apu tu'un hi Jesus an honogo' hi Timothy hina ta hamadonay ma'ma'at ay da'yu ta way ato' an umamong hinan panginnilaa' hi aatyuh na. ²⁰Hiyay honogo' ti hiya ya anggay di nahamad di punnomnomanan da'yu ti umat hi punnomnom'un da'yuy punnomnomna, ²¹ti nan udum ay hitu ya hay amaphodanda ya anggay di nonomnomonda, ya bo'on hay pangatandah nan impatamun Jesu Kristun dida. ²²Mu inilayuy aat Timothy ti ay imbaluy'un binadabadangana' hinan nangitudduwa' hinan Maphod an Ulgud Kristu an pumhodan tu'u. ²³At hiyay honogo' ay da'yu, mu awni ni' ta innilao' di ma'ma'at ay ha'in hitu. ²⁴Ya inila' an iyabulut Apu tu'un awniat umalia' an mannig ay da'yuh un way gutud'u.

²⁵Mu ten nomnomnomo' ya mahapul an pumbangngado' hina tun ohan hennagyun bumadang ay ha'in an hi Epaphroditus.^j Hiyay ohah ay tindalun Jesus an ni'yibba' an nanganangat hinan impatamun Jesus. ²⁶Ti hiya ya umi'ikay an umalin mannig ay da'yu, ya numanomnom ti ininnilanan dengngolyu din nundoghana. ²⁷Mu immannung an nundogoh ti magadyuh matoy, mu inggohgohan Apo Dios, at immadaog. Ya inggohgohana' goh ay Apo Dios ti gulat ta natoy at mun'iyudu'dum hi ligat'u. ²⁸At hiyaat unna' umiyahup hi pumbangngadanah na ta umamlong ayun mannig ay hiya ya ta ma'aan di numanomnoma'. ²⁹Wa ay ta umalih na ya umamlong ayu ti hiya ya nahamad an ibba tu'un kimmulug ay Apu tu'u. Ya bo'on ya anggay hiya hi apngaonyu, mu ta'on goh nan udum an umat ay hiyay pangatda ³⁰ti bo'on hay nitaguanay dumalat hi pangitamuanan Jesu Kristu, at hiyaat un hi'itangan matoy hi bimmadanganan ha'in hinan tamu' ti mi'id di abalinanyun bumadang ay ha'in.

Hay Aat di Nahamad an Ma'unud

3 Hay oha goh hi alyo', i'ibba', ya pohdo' an mun'am'amlong ayun Apu tu'u! Ta'on hi un'u gun ipidwa mu ta unudonyuy tugun'u ta amaphodanyu.

²Ya emayaanyu nan ma'aladyah an tatagun ayda ahu^k ti itudtududan mahapul an mumpakugitday linala'i ta way atonda anu an mabaliwan. ³Mu layahda ti bo'on hay pumpakugitan di pangimmatunan hi un tagun Apo Dios di ohan tagu. Ditu'u tuwaliy tatagun Apo Dios, at hiyanan Hiyay dayawon tu'u an dumalat di badang nan Na'abuniyanan an Lennawan ditu'u ya gapu ta hi Jesu Kristu di pundenlan tu'u an bo'on hay pumpakugitan. ⁴Ti gulat ta hay pumpakugitan unu hay ina'inat di pangittigan Apo Dios hi pangabulutanan ditu'u at inabuluta' an maphod ti nabayag di nangihamada' an nangunud hi an amin ay dane. ⁵Ti hidin miyawalun algaw hi nitungawa' ya nakugita', ya tonoa' an Hudyu ti ha'in di ohah holag Benjamin. Ya dumalat ay hi Uldinmin Hudyu ya nahamad di nangunuda'

^j2:25 Hay alpuwan di ngadana ya nan babain bulul di iGreece an hi Aphrodite an bulul di pamhod. Ya waday he'he'dod an ngadana an Epaphras. Mu hi Epaphras an iColosse an nitudo' hinan Col. 1:7 ya nob'on an tagu an ta'on un numpaddung di ngadanda. ^k3:2 Bahaom nan footnote di Deut. 23:18 ta innilaom di dalatna ta nan ahuy umat hinan nappuhin animal.

ti ha" in di ohan ma'alih Pharisee. ⁶Immannung an nidugah an nahamad di nangunuda', at hiyaat un'u impaligligat nan tatagun Jesu Kristu. Inunud'un amin din Uldin Apo Dios ay Moses, ya inila' an mi'id di aggyu' inat.

⁷Mu an amin hanan imbilang'uh do'ol di punhulbiana ya impogpog'u ta e'nong'uy nitagua' ay Jesu Kristu. ⁸Ti mi'id ahan di mipaddung hinan lagbu tu'uh nanginnilaan tu'un Apu tu'un hi Jesu Kristu. Impogpog'un amin hatu, ya ibilang'u an mi'id di hulbida an dumalat di nangabuluta' ay Kristuh Apu' an hi Apu tu'u. ⁹At ad ugwan ya adi' mahkay denlon an nan pangun'unudan hi Uldin di pangibilangan Apo Dios an maphod di ohan tagu. Mu manu ay imbilanga' ay Apo Dios an maphod ti dumalat di nanguluga' ay Kristu. At hiyanan mi'id di udum hi pangidenolan an anggay Hiya. ¹⁰Ya hay pohdo' ahan ya anggay ya ta innilao' di aat Kristu, ya pohdo' an elan di aat di nipaligligatanah unna' goh mipaligligat an paddungnay nidduma' hi nipaligligatana ya natayana ta mahukatan di pangat'u ta miyummat ay Hiya ¹¹ti umannung di hahalimido' an mahuana' damdaman Apo Dios hi udum di algaw ta mi'tagua' ay Hiyah enggana.

Hay Nangalyan Paul hi ay Ihunay un Mi'yabbak

¹²Adi' alyon di inat'un amin nan inali' unu nan pangat'u ya umat hi pangat Kristu. Mu umat hinay pohdo' an ma'at ay ha" in, at hiyanan ato' an amin di abalina' an mangunud ay Jesu Kristu ta mumbalina' hinan pohdonan pumbalina' hi nangibaliwanan ha" in. ¹³I'ibba, manu ti makulug an aggyua' numbalin hinan penhod Jesu Kristun pumbalina', mu hay ato' ya aliwa' din na'na'at ay ha" in ta iyohha' di nomnom'uh nan pohdon Apo Dios an ato'. ¹⁴At paddungnay iyandong'un tumagtag hi engganay atama' di pogpog di tumagtagan ta way ato' an mangngal hi pulimyu' an nan pangayagan Apo Dios ay ha" in ta ad abuniyan di pi'tagua' ti dumalat nan inat Jesu Kristu.

¹⁵Ditu'un nahamad di pangulugna ya maphod un umat hina goh di punnomnom tu'u ta ta'on un waday udum an hinnat'on di punnomnomdan adi miyunnudan eten inali' ya okod hi Apo Dios an mamadang ay dida ta ma'awatanda. ¹⁶Ya ta'on un hinnat'on di punnomnom di udum mu hay aptan ya inaynayun tu'un mangunud hinan nipa'innilan dituh aat Kristu.

¹⁷I'ibba, iyunnudyun ha" in an umat hinan udum an i'ibba tu'u. Impattigmin amin di maphod an unudonyu, at hiyanan

iyunnudyuh nan udumnan mangun'unud hi pangatmi. ¹⁸Ya ten lumugwaa' an munnomnom hinan do'ol an tatagun din inali'ali' ay da'yu ti immannung an ngohoyonda nan natayan Kristuh nan krus ta ma'aliwan di bahol tu'u. ¹⁹Daten tatagu ya mamoltada an milahhingan Apo Dios hi enggana ti nan laylaydon di odoldan nappuhuy paddungnay numbalin an diosda, ya nan nun'appuhin ato'atondan umipabain di ipahiyada. Ya nan wah tun luta ya anggay di nomnomnomonda. ²⁰Mu ditu'u ay ya ad abuniyan di umuy tu'u punhituwan hi enggana, at hiyanan umiyahup tu'uh alian Apu tu'un hi Jesu Kristun mamaliw ay ditu'u ta itnud ditu'uh awadana. ²¹Hiya an abalinanan mangipadutu' hi an amin hi logom ya abalinana goh an hukatan tun nalogoy ya matoy an odol tu'u ta miyummat hi odolnan namahuan an adi matoy.

Hay Tugun hinan Tatagu

4 Da'yun i'ibba an popohdo' ya pa'a'amnawa' an tigon da'yu! Ya da'yuy mangipadenol ay ha'in, ya hay aatyun nahamad di hiyay iting'i! Ya hay maphod, i'ibba, ya henen aatyuh niddumanyun Apu tu'uy ihamhamadyuh inaynayunyu.

²Ya al'alu'o' da'yu, Euodia ay Syntyche, ta mun'unnudan ayu ni' ti nan niddumanyun Apu tu'u. ³Ya he'a goh an ibba', Syzygus, an paddungnay ni'pakun ha'in' ya ibaga' ta badangam ni' date han binabai ti mahmahludan ni'tamun ha'in hinan niwa'atan nan Maphod an Ulgud Kristu. Ya niddum goh hi Clement ya an amin din ni'tamun ha'in hidin immuymi nangipa'innilan hinan tudtudun Apu tu'u, ya nitudo' di ngadandah nan Liblun Apo Dios hi Nitud'an di Ngadan di Tatagun Mi'tagun Apo Dios hi Munnononnong.

⁴An amin ayu ni' ya mun'am'amlong ayu an dumalat di niddumanyun Jesu Kristu. Ya ipidwa' goh an mangalih, Mun'am'amlong ayu! ⁵Ya ipattigyun amin hinan tataguy ama'uyayu ti ag'agay umalian Apu tu'u. ⁶An amin di ma'maat ay da'yu ya adi ayu numanomnom, mu hay atonyuat ya munluwalu ayun Apo Dios ta ipa'innilayun amin di mahapulyu. Ya adiyu aliwan an munyaman ay Hiya. ⁷Umat ay hinay atonyu at mawadan da'yuy lenggop Apo Dios an mangipaphod hi nomnom

¹4:3 Bahaom nan Mat. 11:29-30 ta innilaom di aat ten itang an nipa"el.

tu'u ta adi tu'u numanomnom ya adi tu'u ag'agan matapngan an dumalat di pangedenolan tu'un Jesu Kristu.

⁸Hay angunuh hi alyo', i'ibba, ya gunyu ni' nomnomon nan makulug, ya nan ipabagbagtuan ya a'al'alyan, ya nan nahamad an pangat, ya nan maphod an ugali ta anggay nan umidat hi maphod an punnomnom di nomnomon tu'u. ⁹Ya inaynayyun unudon nan inadalyu, ya tinnitinnigyu, ya dengngolyun intugun'u. Ya atonyu ay hana at munnonong ay da'yuh Apo Dios an umidat hi lenggop.

Hay Nunyamanan Paul hinan iPhilippi ti nan Badangdan Hiya

¹⁰Ma'am'amlonga' ya munyamana' ay Apu tu'u ti ten minomnoman ayun ha'in, at ten wada goh di impa'aliyuh badangyu. Nabayag an mi'id di imbadangyu an bo'on hay nan'uganyun ha'in di dimmalat, mu inila' an mi'id di atonyun bumadang ti adagwi ayu. ¹¹Ya adi' alyon di unna' ingnganuy ay da'yu ti munlenota' hi malgom an wan ha'in. ¹²Ya inila' di aat di naligat an nitaguan ya nan wadwadaan an nitaguan, at hiyanan ta'on di ngadan di ma'at ay ha'in ad ugwan an nitagua' ya umamlonga' damdama. Ta'on un nakudang unu mahawal di mahapul'u ya hihidya damdaman ha'in an numpaddung. ¹³Manu ay ya abalina' di malgom an ma'at ay ha'in ti wadah Jesu Kristun bumadang ay ha'in.

¹⁴Mu ta'on un umat hina ya maphod di inatyu ti binadangana' ay da'yuh din nunligata'. ¹⁵Ya da'yud Philippi ya i'innilayuy aatnah din nangete'a' an nangul'ulgud hinan Maphod an Ulgud Kristu ay da'yu.^m Ti din nakaka' hinan Provinciadi Macedoniaⁿ ya da'yun tatagun Apo Dios an ma'amu'amung hina ya anggay di nangipa'daw hi gina'uyun ha'in ta waday usalo'.^o ¹⁶Ya ta'on hidin wada' ad Thessalonica^p ya intugtugayun nangipa'alih mahapul'u. ¹⁷Ya bo'on hay pamadanganyun ha'in ya anggay

^m 4:15 Hiyah ne miyadwan numbiyahean Apostoles Paul hi immuyna nunle'le'dan hi nahnagana an ma'alih misyonari (Ac. 16:12-40).

ⁿ 4:15 Waday duwan nundengwan himba'an eten provincia an hay awadanda ya ad Thessalonica (Ac. 17:1-9) ya ad Berea (Ac. 17:10-15).

^o 4:15 Hay immayan Paul ya hinan Provinciadi Achaia hi awadan nan duwan nundengwan himba'an an ad Athens (Ac. 17:16-34) ya ad Corinth (Ac. 18:1-18). Ya inusalnay gina'un di iPhilippi an impa'dawdan hiyah di ta waday ibadangdan hiya. ^p 4:16 Ac. 17:1-9.

di pun'am'amlonga' mu mun'am'amlonga' ti inila' an ma'udman di lagbuyun idat Apo Dios ti dumalat nan badangyu. ¹⁸Mu ad ugwan ya wadan amin di mahapul'u an ten mun'ahawal ti do'do"ol di impehngayuh badangyun inyalin Epaphroditus! Ya henen indatyu ya paddungnay hi Apo Dios di nangidatanyu, at mundenol hinan nangidatanyu ta me'nong ay Hiya.^q ¹⁹At hi Apo Dios an wadan an amin di mahapul di Hiyay mangidat ay da'yuh mahapulyu an dumalat hinan inat Jesu Kristuh amaphodanyu!

²⁰Hi Apo Dios an hi Ama tu'uy na'abbagbagtuh mid ah pogpogna! Amen!^r

Hay Nangihapitan Paul hi Amaphodan nan iPhilippi

²¹Pohdo' an ipa'innilayun amin hinan i'ibba tu'uh na an kimmulug ay Jesu Kristu an da'mih tun i'ibbayun kimmulug ya apngaonmi da'yuh na. ²²Ya apngaon goh da'yuh tun an amin an tatagun Apo Dios an wah tu, ya namamah nan muntamuh nan palasyun di ali.

²³Ipadutu' ni' da'yun amin ay Apu tu'un hi Jesu Kristu.

^q 4:18 Heten kalahin di me'nong ya ma'alih Onong di Punyamanan, ya nitudo' di aatnah nan Lev. 7:12-15. ^r 4:20 Hay pohdonan ibaga ya *hene* ya *abuluto' ahan*.